

FRAM KAMERATER

Oktober

1987

Haakon Lie: – Lukk døra! Vi greier oss uten «glasnost», din kommunist!

Innhold

Leder, Det som var umulig i går, er mulig i dag ...	s. 3
Sykepleierne og førskolelærerne en del av arbeiderklassen?	s. 6
Koffor sykepleierne er en del av arbeiderklassen ..	s. 8
KK-kampanja så langt ..	s. 10
Nytt fra studieutvalget	s. 11
Erfaringer fra DS siden årsmøtet - ledelse på kvinnens premisser.....	s. 12
Innledning fra møte i kvinneutvalget	s. 20
Annonse: Oktoberrevolusjonen 70 år	s. 30
Annonse: Møter i Prinsensgt. 14 høsten 1987	s. 32

Innlegg leveres Oktober Bokhandel innen klokka
1800 torsdag 5. november.

Frist for desembernummeret er 3. desember.

Denne gangen er FK ganske omfangsrikt, det skyldes i all hovedsak at to personer har sendt innledninger de har holdt til bladet - og takk for det. En ide til etterfølging. Dessuten har debatten om sykepleierne og førskolelærernes klassesetilhørighet tatt til med to innlegg som mener at disse gruppene tilhører arbeiderklassen. Redaktøren vet om flere som er uenige, så ta opp hansken - det er mye å diskutere.

"Ny" leder.

Det som var umulig
i går,
er mulig i dag

I flere nummer av FK har redaktøren etterlyst lederen og ledelsens ansvar for bladet.

Vi må bare erkjenne at dette er et mørkt kapittel, selv om vi har prøvd å rette opp noe den siste tida. Blant annet vedtok dagligledelsen i vår en plan for å fordele ansvaret for lederen og å følge opp diskusjoner, mellom flere personer. Det har da også resultert i at det er skrevet lederartikler også når det gjelder siste nummer. Problemet var bare at Janne som skreiv lederen om "valg - verving - KK" ikke var klar over at hun måtte skrive på at det var lederen. Sorry. Ingen er født verdensmester, selv om Janne burde tenkt så pass langt.

Så til kritikken om at ledelsen unnlater å svare på et krasst brev fra Hitra RV angående valg av delegater til RV-landsmøtet. Saken er løst for lengst og Hitra RV har drevet en fremragende valgkamp. Hitra RV fikk skriftlig svar, og de var representert på RV-landsmøtet. Når svaret ikke er trykt i FK, er det fordi kopien av svaret er kommet bort for oss! Sorry!

Så til temaet for denne lederen: "Ny leder".

DS i AKP i Sør-Trøndelag har i disse dager gjort et historisk vedtak: En kvinne er valgt som leder for distriktet. Kvinner har fungert som ledere før, men bare midlertidig.

Så vil vel en del spørre seg: "Enn den gamle lederen da, han ble jo valgt på årsmøtet?!"

Sånn sett kunne jeg godt tenke meg at han kommenterer det sjøl i neste nummer av bladet.

Saken er i hvert fall at han nå jobber med partiets økonomi, noe DS mente var riktig i ei tid da kassereren flytta og vi måtte finne ny, og vi har store saker på gang, bl.a. i forbindelse med bygging i P14.

Så får man i ettetid vurdere om denne disponeringen var rett.

Kvinnene, som ikke var i stand til å "kaste seg frampå" og ta lederposisjonen på årsmøtet, har nå fått såpass trening at vi mener at vi er i stand til å inneha ledervervet. Om vi skal klare det, er sjølsagt ikke bare opp til kvinnfolka i DS, men det avhenger av hele partiet. Vi har nok erfaring med at vi kvinnfolk sjøl bruker millimetermålet når vi skal måle våre prestasjoner, så hvis resten av partiet bruker samme metode - må vi nok se oss om etter ennå nye lederkandidater ved neste korsvei.

For 4 år siden ville jeg sagt at det ville være umulig for en kvinnelig industriarbeider å være leder av AKP i Sør-Trøndelag. Det som var umulig i går, er mulig i dag! Har det skjedd noe med meg - har det skjedd noe med partiet - har det skjedd

noe med oss begge? Partiet har hatt kvinnelig leder på landsbasis - jeg mener det har betydd mye.

I distriktet her har vi hatt et kvinneopprør i ledelsen. Det har betydd mye. Jøl har jeg vært så heldig å få lede og utvikle bølgebevegelsen her i byen - det har betydd mye. Mine tanker omkring det å være leder av klubben på jobben i mange år, har betydd en del. Jeg er overbevist om at mine erfaringer er viktig for partiet og jeg vil være med på å forme dette partiet, og jeg er glad for å ha fått sjansen.

Men vi trenger mange ledere, og mange kandidater til ledervervet slik at partiet får de beste lederne og vi må bekjempe et syn som går ut på at det er "de som ofrer seg", "martyrene" eller "masochistene" som sliter med å lede dette partiet

Det som er umulig i dag, er mulig i morgen!

Tør du?

Mar 1

Sykepleierne og førskolelærerne en del av arbeiderklassen?

Klasseanalysen er et tema for lagsmøte i høst. På lagslederkonferansen i september foregikk det en diskusjon om "de nye gruppene"; sykepleierne, førskolelærerne, lærerne, sosionomene. Er de en del av arbeiderklassen?

Mitt standpunkt er at i alle fall sykepleierne og førskolelærerne er det.

Men først noen ord til dem som nå steiler og tror at dette er et forsøk på

- å få partiets klasse-sammensetning til å se bra ut
- å få et påskudd til å slutte å jobbe med industriarbeiderne.

Partiets klasseanalyse må være mest mulig objektiv. Den må avspeile virkeligheten i Norge så godt som råd er. Derfor må vi hele tida vurdere endringer i klassene, og endringer i jobber som gjør at yrkesutøverne kanskje kommer i

en annen klasse nå enn før. Eller vurdere om våre tidligere analyser var feil. Å justere klasseanalysen betyr ikke at vi nå skal jobbe med andre grupper. Det er en annen diskusjon. Og la det være sagt: Vi må fortsatt jobbe for å få mer og bedre innpass i kjerneproletariatet, slik vi har sagt før.

Hva er det som bestemmer folks klasses tilhørighet? Lenins kriterier dreier seg om forholdet til produksjonen og produksjonsmidlene; - om man eier eller ikke eier produksjonsmidlene, - rollen man har i den sosiale organiseringa av arbeidet (f.eks. om man har folk under seg), - delen man får av den sosiale rikdommen og måten man får den på (lønn eller aksjer).

Altså - hva er folks objektive interesser i forhold til kapitalismen.

FRAM KAMERATER

Alle folk tilhører en klasse, ikke bare de som står direkte i produksjonen. Alle i service-næringene og i den offentlige sektor tilhører klasser. Hvilken klasse bestemmes av lønns- og arbeidsforhold.

For å ta førskolelærerne først.

Dette er ei gruppe som har 3 års utdanning etter videregående skole. De har lønn i lønnstrinn 15 (begynnerlønn) og studielån på 120.000. De er avdelingsledere (stort sett) med en assistent og en praktikant + 8 eller 16 unger sammen med seg. Den friheten de har i arbeidet sitt, er frihet til selv å legge en plan for ungene; om de skal synges eller lese, om de skal gå tur på mandag eller tirsdag og om de skal skifte bleie på Hans eller Grethe først. Arbeidssituasjonen deres er på ingen måte så fri som en handverkers. Det at de har 2 stk. under seg, betyr heller ikke at de er småborgere. En handverker var også ofte en lærling eller en handtlanger med seg, uten at noen i AKP vil påstå at han ikke tilhører arbeiderklassen av den grunn. Nei, før-

skolelærerne er, og har vært, en del av arbeiderklassen.

Sykepleierne likedan. Dvs. de som jobber i "normale" sykepleierstillinger på sykehus. De har omtrent samme situasjon som førskolelærerne. Lønna er litt høyere, studiegjelden samme. De har noen hjelpepleiere, eventuelt assistenter, sammen med seg, men dette blir samme forhold som for førskolelærere / handverkere. De springer beina av seg, og får en frihet til å velge om de skal ta seg av pasient Nilsen først og Hansen etterpå, eller omvendt. Arbeiderklasse? Ja, når fordomsbrillene tas av, er svaret klart JA!

Det hele koker ned til et spørsmål om utdanning. Førskolelærere og sykepleiere har 3 års høyskoleutdanning. Er det denne utdanninga som plasserer dem i småborgerskapet etter partiets gamle klasseanalyse? Lenins kriterier sier ingenting om utdanning. Jeg vil tro at utdanning er lite viktig, og at det er jobben og dens innhold som bestemmer klassetilhørigheten.

Astrid

Koffor sykepleierne er en del av arbeiderklassen.

Det har starta en ny runde med diskusjon om klasser i Norge i Partiet. Et av de viktigste stridsspørsmålene her ser for meg ut til å bli synet vårt på deler av det som blir omtalt som "mellomlagan".

Etter mi meining må vi vakte oss vel for å sope disse gruppan ned i den store sekken med småborgere. Vi må ta dem for oss, en for en og analysere dem konkret. Dette må vi gjøre ut fra faktisk viten om forholdene, og ikke ut fra antakelser og tro.

Når vi har snakka om klasser, så har vi delt folket inn i tre store grupper. Det mener jeg vi skal fortsette med. Innafor kvar klasse de store forskjeller. På lik linje med at småborgerskapet er mangslunget, så er også arbeiderklassen det.

Æ vil forsøke å holde meg til Lenins sine kriteria

når æ no skal se litt på en av disse gruppan som vi før har meint at tilhørte småborgerskapet: Sykepleieran. Han si at klassa oppstår historisk ut fra plasseringa si i produksjonen.

Dersom vi med produksjonen meiner vareproduksjon i tradisjonell meining, så vil dette i utgangspunktet ekskludere store grupper av i hovedsak kvinnfolk fra ei skikkelig analyse. Når vi no anerkjenner hjelpepleieran som en del av arbeiderklassen, så må det jo bety at vi med produksjon også meiner reproduksjon og vedlikehold av arbeidskraft. All pleie og omsorg må jo falle inn her. Det skulle jo bare mangle også. i har jo etterkvært fått et nok så stort apparat for det æ vil kalle industriell reproduksjon av arbeidskraft. Det vi må se etter er altså hva det er som skiller sykepleiere og hjelpepleiere når det

FRAM KAMERATER

gjelder plasseringa i forhold til dette reproduksjonsarbeidet.

Før jeg går videre, vil jeg understreke at jeg ser store skiller mellom sykepleiere, på lik linje med at jeg ser store skiller mellom snekkere. En sykepleier kan være bestyrer på et aldershjem eller avdelingsleder, eller han kan være avdelingssykepleier på et stort sykehus.

En snekker kan være sjølstendig næringsdrivende eller kontraktør, eller hun kan være ansatt arbeider i en bedrift.

Hva er det så som skiller sykepleiere fra hjelpepleiere? Jeg mener at tre av de fire kriteriene er fullstendig ubrukbare: Det gjelder eiendomsforhold, og det gjelder måten han tilegner seg del av den samfunnsmessige rikdom på, lønn, og det gjelder størrelsen på lønna.

Det vi da står tilbake med er organiseringa av arbeidet. - Og, her er det forskjeller. Spørsmålet blir da om disse skillene er store nok til at vi kan plassere dem i kvar sin klasse.

Og, for endel sykepleiere, som avdelingsledere, tror jeg nok at de er det, men for det store flertallet av dem mener jeg at det ikke er slik. Riktig nok er sykepleiere overordna hjelpepleiere, og har en noe friere stilling, men jeg kan ikke fatte og begripe at disse skillene er større enn det vi finner mellom snekkeren og hjelpearbeideren eller lærlingen.

Min konklusjon må da bli at enten så er det store flertallet av sykepleiere en del av arbeiderklassen, eller også er det slik at storparten av snekkere er en del av småborgerskapet. Når jeg no har stillt meg sjøl, og dere overfor et slikt valg, så tvinges i alle fall jeg til å velge det første.

Kalle

KK-kampanja så langt...

"Vi trenger denne avisa, ellers blir Norge et enda dummere land å leve i. Men som alle som trosser den kommersielle sensuren i Norge, lever Klassekampen alltid på kanten av stupet. Så husk abonnementskampanja i høst, hva? Verv en venn!" Denne oppfordringa kom til alle KK-lesere fra Tron Øgrim i forbindelse med valgkampen.

KK-kampanja strekker seg over 10 uker (22. august til 31. oktober). Da den 6. uka var unnagjort, hadde vi i Sør-Trøndelag nådd 31% av målsettinga vår. Etter planen burde vi ha nådd det dobbelte. Hva har svikta? Jeg tror en av forklaringene er følgende: KK-utvalget la opp en plan som krevde god kontakt med den enkelte avdeling. Men så viste det seg at mange avdelinger unnlot å ha avdelingsmøter pga. valgkampen. Videre var det mange i "oppfølgingsgjen-

gen" av tidligere abonnenter som også var opptatt med valgkamp. Men det lys i mørket. Enkelte avdelinger jobber godt, ja meget godt. En blomst både til lærerlaget og avdelingen på Hitra! Halvvegs i kampanja hadde lærerlaget overopplyst målsettinga si, og Hitra er snart i mål.

Følgende kriseplan er satt igang: Avdelinger som klager over manglende omland, får utdelt RV-lister fra kumunevalget pluss Bylista. Hvert DS medlem har fått navnet på 20 tidligere abonnenter som de skal ringee innen fjorten dager. I tillegg oppfordres folk til å spørre om abonnement når de selger KK. Dette har faktisk mange vært flinke til å huske i høst, og det har gitt positive resultater.

KK-utvalget v/Kine

Nytt fra studieutvalget.

Partiskolen arrangerer kurs i kvinnepolitikk basert på Kjersti E ns bok "Søstre, kamerater"

Kurs nr. 1

går i Trondheim lørdag 7. og mandag 9. november. Lørdag fra 1000 til 1400 og mandag fra 1800 til 2200. Dette kurset er for medlemmer.

Kurs nr. 2

går på Hitra lørdag 16. og søndag 17. januar. Dette kurset er for medlemmer og nære sympatisører.

Påmelding for begge kurs til Peder M. L eller til avdelingsleder. Frister er onsdag 28. november for kurs nr. 1 og onsdag 6. januar for kurs nr. 2.

Erfaringer fra DS siden årsmøtet - ledelse på kvinners premisser

Innledning holdt på lagslederkonferansen.

Det har vært, og det er, et kvinneopprør i partiet. Det foregår stort sett på SK- og DS-nivå ennå, og en av grunnene ser vi på kvinnerepresentasjonen for RV i kommunestyre og fylkesting etter valget. I RV - kvinnenes parti - er 11 av 56 representanter kvinner.

Rett skal være rett - det ble prøvd hardt mange steder for å få jenter til å være listetopper, men det var få som var villige. Da er det lett å tenke som Carl I. Hagen: "I vårt

parti er det full likestilling. De kvinnene som vil, får delta på like fot med menn." MEN - grunnen til at kvinnene ikke vil, ligger nettopp i kvinneundertrykkinga - i alle de mekanismene som fins i samfunnet for å beholde kvinnene som annenrangs mennesker. Også i vårt parti er det slik, og det er dette kvinneopprøret er rettet mot. Kvinneopprøret vil ha kvinner inn i maktposisjoner, og det vil ha kvinneperspektiv i politikken vår.

Mannfolkene i AKP mener oppriktig at kvinnekamp er viktig, men de har vanskelig for å se kvinneperspektivene, og de bruker mekanismene for å undertrykke kvinner helt ubevisst de også. De er jo lært opp til det! De klarer ikke å frigjøre seg fra det nettet de er innvevd i, derfor fortsetter det meste som før, selv om det er enighet om forandring.

Vi har nå hatt en kvinneledelse i dette distriktet i 3/4 år, og hva er lærdommene så langt?

Konklusjoner:

- 1) Det sittende DS ledes nå faktisk av jenter. Jentene har tatt på seg ansvar, vi har makt og utøver denne.
- 2) Vi har brukt mye tid på diskusjoner om organisering av ledelsen, hvordan vi skal arbeide i DS o.l. Dette har gått på bekostning av arbeid med saker.
- 3) Vi har kommet kort i diskusjonen om hvorfor vi vil ha kvinnemakt.

Hva slags saker er det vi vil ha på dagsorden? Er det andre saker enn manne-DSene før oss har tatt opp?

- 4) Kvinneopprøret er et opprør på toppen. vi har hittil ikke greid å spre det til partijentene i lagene.

Utgangspunktet for den kvinnelige maktutøvelsen i vårt DS var dårlig: De fleste jentene var valgt inn på premissene

- vi trenger jenteflertall, og da må vi velges inn i flokk

- å sitte i DS betyr 4 møter i året (altså ingen krav til å ta ansvar og makt).

Vi fikk da et DS med 63% jenter, men der de fleste jentene ikke hadde tenkt å f.eks. sitte i arbeidsutvalget, lede utvalg, holde innledninger i DS o.l. De fleste jentene var nye i DS, og hadde liten erfaring med denne typen jobbing.

Før jeg forteller den lykkelige slutten, vil jeg

gjenfortelle litt fra Kjersti Erlandsens innledning da hun var på et DS-møte i juni og snakket om ledelse på kvinners premisser. Hun hadde 3 punkter til hvorfor det meste fortsetter som før, trass i at jenter sitter i styrer og stell.

- 1) Den uendelige rekke av systematiske tilfeldigheter. Det er alltid så mye annet som dukker opp at kvinnesaker faller ut. Da blir det et mas for jentene å ta opp kvinnesaker hele tida, og de lar det kanskje være.
- 2) Den blinde flekken. Mannfolk kan lite om kvinnepolitikk. Kvinnepolitikk blir noe annet enn "ordentlig" politikk. Det er ikke et pause-tema. Og når framskredenhets skal måles, måler menn seg i forhold til hverandre, og da teller ikke kvinnepolitikk, fordi det er "ingen" som kan om det.
- 3) Samspillet mellom oss. Maktforholdet mellom menn og kvinner kommer til uttrykk i dagliglivet. Mange undersøker

elser viser at i samvær mellom menn og kvinner, er det menn som snakker, mens kvinner holder samtalen i gang. I samtaler er menn opptatt av dominans og maktdimensjon, mens kvinner er opptatt av samspillet. Kvinnenes rolle som omsorgspersoner viser seg altså her også, og i AKP er det ikke så veldig forskjellig fra resten av samfunnet.

Dette er en gjenspeiling av maktforholdene, men også et middel til å opprettholde dem.

En kvinne i ledende posisjon er vant til å bli avbrutt, vant til at menns premisser gjelder, og hun blir ofte oppfattet som vaklende og ikke en god nok leder.

Det at kvinner skal bestemme premissene for mannfolkenes jobbing, kan føre til "store scener" og konfrontasjoner. Da vil de fleste kvinner prøve å "ordne opp", glatte over og lage kompromiss.

Situasjonen er altså både for menn og kvinner at vi henger fast på alle kanter

i et nett av roller og innlærte holdninger og reaksjonsmønstre.

Kjersti Erns poeng var at vi ønsker kvinner i ledelse for å slåss for kvinneperspektiv i politikken. Kvinnene må vite hvor vi vil. Når denne politikken møter problemer, må vi ta opp samhandlinga, hvordan menn og kvinner fungerer sammen i dette partiet. Politikken først, samhandlinga etterpå, var hennes oppskrift.

I vårt distrikt har vi tatt det i motsatt rekkefølge: - Vi har diskutert og jobbet med samhandlinga og prøvd å gi kvinner maktposisjoner formelt og reelt, mens vi har kommet veldig kort i diskusjonen om hvilken plattform kvinneopprøret i Sør-Trøndelag skal ha. Hvilke saker er det vi vil ha fram?

Til nå har vi sagt

- kvinneperspektiv i 1. mai, valgkamp, verving
- spre kvinneopprøret
- konkret hjelp til Kvinnefronten med landsmøtet deres.

Denne lista bør bli lengre og mer konkret, og for å få til dette, trenger vi hjelp fra partientene utenfor DS også. Hva vil vi med dette partiet?

Så tilbake til historia om DS i AKP i Sør-Trøndelag 1987:

Som sagt var utgangspunktet heller svakt, men resultatet har blitt bra - jentene har tatt ansvar. Dette betyr frigjøring av en enorm ressurs for partiet. At jenger tør å si "Jeg vil ha makt" og faktisk går hen og tar ansvar og setter igang i så stor målestokk, det er nytt. Hvordan har vi greid det?

- Kvinner ble valgt inn i DS slik at det ble et kvinneflertall. Vi trenger å føle at vi er mange. Samme kvinneflertall fins også i AU.
- Vi har brukt metoden med kvinnefraksjon i DS der vi har diskutert hva vi vil, hvordan vi vil ha det og hvordan vi skal få det til. Kvinnefraksjonen har for oss fungert som et

kampfelleskap - støtte og forberedelser til større oppgaver. Det kunne blitt / kan bli et felleskap for å synes synd på oss selv. Da vil det fungere negativt.

Jeg vil anbefale partijentene ellers til å benytte metoden med kvinnefraksjon i avdelinga for å diskutere sin egen situasjon, hvordan rette på den, og hvordan skal kvinnene i avdelinga styrke seg og ta mer makt.

Men - det er viktig at det er åpenhet om det som foregår på disse møtene. Det som blir diskutert, må legges fram for avdelinga (eller for DS for DS-jentefraksjonen). Dame-møtene kan selvsagt misbrukes, fraksjonsparagrafen gjelder fortsatt.

- En tredje metode vi har brukt i DS, er å jobbe 2 og 2 sammen om en del oppgaver. Det fungerer bra, men ikke alle oppgaver kan deles. Vi kan f.eks. bare ha en KK-ansvarlig, en kasserer

(i hvert fall med dagens medlemsressurs).

- Da har vi i tillegg et opplegg med støttekontakter. I har et nett der jeg skal ha kontakt med han Per og hu Kari i den hensikt å hjelpe/støtte hverandre i arbeidet, samt å spre informasjon og erfaring, og på den måten minske avstanden mellom AU og DS. Dette nettet har fungert bare delvis, men selv er jeg meget godt fornøyd med det.

Både støttekontakter og 2 og 2 jobbing er metoder som bør adopteres av lagene. Det er gunstig både for nye, for kvinner og jeg tror sannelig at de gamle revene kan lære en del av måten å jobbe på de også.

DS ønsker nå å spre kvinneopprøret utover i organisasjonen. En av grunnene til at vi vedtok å utvide lagslederkonferansen til 2 stk. fra hver avdeling, derav ei dame hvis mulig, er at den forrige lederkonferansen viste oss at lagslederne nå nesten ute-

lukkende er menn. Det er forresten ikke så rart når vi vet at mange av de mest framskredne damene ble valgt inn i DS, og at de dermed skjøv ut en del framskredne menn.

MEN FOR ALL DEL:

DS mener at lagslederne vi har, gjør en god og uhyre viktig jobb. Vi ønsker ikke å endre styrene. Vi ønsker ikke at dere lagsledermenn bremser på aktivitet og innsats. Vi ønsker å bygge opp og støtte lagsstyrene. Vi ønsker flere aktive damer i avdelingene, damer med økt ansvar og makt.

Organisasjonsrapporten for 1986 viser at 29% av styrefolkene var jenter i januar 1987. (Bare halvparten av lagene har levert denne rapporten, så grunnlaget for statistikken er litt tynt). Målet må være å høyne prosenten og dameaktiviteten.

Hva så med mannfolkene i DS?

De har vært veldig velvil- lige og latt oss få tid og muligheter til å diskutere og finne ut hva vi ville. Men jeg tror de mest

"action-villige" typene har vært ganske frustrerte til tider. "Skal disse jentene bare prate og aldri gjøre noe?" Joda, vi har brukt tid, og det har kostet når det gjaldt aktivitet på andre områder. Men jeg mener det absolutt har vært riktig. I har fått mer enn vi har tapt i form av aktive DS-damer.

En annen årsak til frustrasjon blant DS-menn har vært at de har oppfattet at nå skal ting gjøres annerledes, de skal lede på kvinners premisser, UTEN AT DE HAR FORSTÅTT HVA DET ER. Det var særlig utbredt i starten av året før jentene tok initiativ og oppgaver selv. Det var en umulig situasjon og jeg håper vi ikke har brukket nakken på noen der - mannfolk er viktige de også, nemlig! Vitsen er jo at vi skal lede dette sammen.

Men det er tungt å for- andre et bestående system. Det kommer hele tida saker, saker, saker, saker og saker som skal behandles, følges opp og jobbes med. Vi er få folk, og vi sliter stadig vekk med å få kaderkabalene til å gå opp. Å er det lett å synke hen til gammelmåten å

gjøre ting på: "Ingrid jobber med 1. mai, Per tar 'Skjul en flyktning', Pål tar klassediskusjonen". Hver sitt departement. Ingen å diskutere med. Ingen å støtte seg til. Dette er et problem vi må være på vakt overfor. Vi har vedtatt en høstplan med noen få saker vi skal greie - KK-kampanjen og verving. Men det er vanskelig å si eni til andre saker - RV i kommunestyre / fylkesting, streiker som dukker opp. Og det er vel heller ikke riktig å binde opp folk så mye at vi ikke kan hive inn krefter på nye ting, f.eks. streiker.

DS har som sagt litt mann-skapstrøbbel. I av dem som ble valgt inn, har bedt seg fritatt av personlige grunner, og en har flyttet. Vi skal nå supplere oss med 2 av vararepresentantene, men det er ennå ikke gjort. I tillegg holder vi på med et lederskifte. Arne E. Lot har begynt som kasserer, pga. hans utmerkede egenskaper for denne jobben, som svært få andre i DS kunne greid. Han er ikke vraket som leder, og det har ikke vært uenighet om

ham som leder i DS. Tvert imot gjorde han en god jobb i de første 5 forvirrede måneder i 1987. Takk til ham for det! Nyvalgt leder er Marion Pæmer.

Vi har også i DS den samme tendensen til oppsprekking som vi ser rundt om i lagene: Ingen har tid til å lede, tenke på helheten og partiet fordi de jobber med sine felt og saker utenfor selve partiarbeidet. Det er viktige saker - RV, Radio RV, KK, fronter, KF osv....., men vi må ha en ledelse av partiet også, slik at det blir i stand til å jobbe med alle disse utmerkede sakene.

Til slutt vil jeg bare gjenta de viktigste konklusjonene om kvinneopprøret i AKP i Sør-Trøndelag så langt:

Vi har brukt tid og krefter på diskusjoner om organisering og oppgaver, men det har resultert i at DS virkelig ledes av kvinner, og at alle jentene i DS har tatt ansvar og oppgaver i forhold til dette. Det veier opp det negative i at vi har gjort

FRAM KAMERATER

lite med en del saker,
f.eks. 8. mars. Det vi må
gjøre nå er

- spre kvinneopprøret
til resten av parti-
jentene

- finne ut hva slags
program vårt kvinneopp-
rør skal ha - hvilke
saker vi vil at partiet
skal slåss for.

Astrid

Innledning holdt på lagslederkonferansen.

Det følgende er et konsentrert utdrag av innledning holdt på møte i kvinneutvalget (KU). Hensikten med å sende den til FK er å reise en debatt om Kvinnefronten (KF) og partiet, samt at de forslagene som kommer under gruppeorganisering med fordel kan overføres til lagsmøtene, især i forbindelse med verveåret.

Innledningen er konkret, knytta til arbeidsredsk-

per i KF og metoder i organiseringa. orslagene bygger på undertegnedes egen erfaring med organisering, knytta til det jeg har opplevd av problematikk når jeg har besøkt andre grupper og det OU i KF har utvikla av teori omkring organisering.

Jeg har fått inntrykk av at noe av problematikken rundt organiseringa av KF i Trondheim bl.a. ligger i en motsigelse mellom å

organiser i grupper (tema/bydel), og/eller bygge opp en heil front, samt hva slags tilbud en skal gi de gruppeløse som ønsker å jobbe med enkelt saker. Jeg skal derfor ta utgangspunkt i dette og til slutt si litt om KUs rolle og om partijenters rolle i KF.

Utgangspunktet for organiseringa av KF må ta utgangspunkt i medlemmenes behov, som må kartlegges. Dette holder KF-Trondheim på med. Når medlemmenes behov er oppsummert, må styret/AU sette opp en prioriteringsliste.

- a) hvem skal vi satse på først?
- b) hvor har vi folk som kan ta hånd om organiseringa?
- c) hvilke bydeler / temaer peker seg ut som viktige/mulige å starte med?

Deretter: Sette opp realistiske delmål. Prioriter heller oppstart av 2 grupper istedet for ideelt sett 6. Hold hele tida medlemmene orientert om

prioriteringene og begrunn dem, for å hindre at folk føler seg forbigått/detter av.

GRUPPEORGANISERING

Når det gjelder motsigelsen gruppeorganisering - heil front, mener jeg at KF må satse på gruppene. Om det da blir bydelsgrupper, arbeidsplassgrupper eller temagrupper er mindre interessant, jeg tror det går an å satse på kombinasjoner, flere typer grupper. Poenget er at gruppene er viktige. Det har heile tida hett seg at gruppene er ryggraden i KF. Sjøl om det nå er åpna for passive medlemmer (eller åpna for noe som lenge har vært praksis), betyr ikke det at gruppene skal nedprioriteres. Gruppene er viktige, kvinnepolitisk. KF er en kamporganisasjon. KF vil forandring. Skal det være mulig, må vi, hvert enkelt medlem, forandre oss. Gruppene er det fora hvor vi først og fremst skal hente kunnskap, skolering, der vi skal vokse og få erfaring.

FRAM KAMERATER

Den type skoling/erfaring som gruppene kan gi, er det for mange jenter heilt umulig å hente ut fra f.eks. større, åpne møter, jfr. ideen om organisering av heil front, med vekt på medlemsmøter for heile fronten. Hvis vi mener at KF skal være en organisasjon for alle jenter, må vi også være villige til å organisere sårn at alle jenter faktisk får noe ut av organisasjonen, hvis de vil være aktive. Også den stille, tilbake-trukne jenta med (i egne øyne) null kvinnepolitisk erfaring skal ha sin plass i KF, føle seg verdsatt og betydningsfull, og fronten skal legges opp også for henne. Og praksis har vist at det går an, uten at det går ut over det politiske innholdet i KF, eller kampfakta.

Imidlertid tror jeg at Trondheim KF, med sine ressurser, kunnskaper og medlemstall, skal ha mulighet for en organisasjonsmodell som bygger på både gruppene og fronten som heilhet. Hvordan skal jeg komme tilbake til. Først vil jeg si noe mer konkret om gruppeoppbygging: Som sagt, i gruppene

skal det være plass for alle. Gruppen jeg har erfaring fra kan veldig godt sammenliknes med ei bydelsgruppe. Vi befinner oss på landsbygda, stedet er spredtbygd, men sammenliknbart likevel, og jeg skal illustrere det jeg mener ved å kort gjennomgå hvordan vi har jobba. Vi starta for ca. 4 år siden, 4 stk., med å organisere studiesirkler. Seinere har vi kjørt en offensiv pornokamp, vært ledende i 8. mars-arbeidet, kjørt svære avisdebatter, stått på stand, verva og holdt gruppemøter fast hver 3. uke. Vi har vokst fra oss 4 i starten til 10 - 12, og nå, etter rekrutteringskampanja ca. 30 medlemmer. Yrkesfordelinga er interessant og viktig, for den understreker teorien vår om opprørspotensiale blant vanlige jenter. Vi er 6 husmødre, hvorav 3 - 4 har deltidsarbeid f.eks. som småbrukere eller i butikk, videre 2 gårdbrukere, 5 hjelpe- og vernepleiere, 8 lærere hvorav 2 førskolelærere, 1 aktivitør, 1 forpleiningsassistent, 1 rengjøringsassistent, 1 fiskeindustriarbeider, 2 som jobber på kontor og 2 frisører +

1 forfatter. En del har sagt at de vil være passive. Alle får innkalling til møtene. Noen møter da og da, ut fra interesse for tema. I har lagt vekt på utvikling av det enkelte medlem, på deres egne premisser. Metoden har vært å sette opp årsplan for temamøter, hvor hver enkelt har fått ansvar for ei innledning hver, ut fra hennes eget interessefelt eller erfaringsområde. Temaene har variert fra porno, abort, gårdbrukerkvinner, kvinner i helse og sosial, ufri-villig barneløshet, enslige mødre osv. NB! Jeg mener denne metoden har vært mulig fordi 2 partijenter har tatt grep om det politiske. 1 som leder, 1 som støttespiller. Lederen har hatt KF som viktigste politiske opp-gave, vedtatt i laget. Partilaget har altså måttet avsette folk til dette, og være villig til å prioritere arbeidet. Dette skal jeg komme tilbake til. Isse to har måttet innstille seg på å i en lang periode dra lasset i KF-gruppa, og ta mye ansvar aleine, samtidig som en heile tida bevisst har prøvd å bygge opp folk. Først nå, etter 4 år,

begynner vi å se resul-tar av dette, i form av større sjølstendighet og initiativ fra flere av medlemmene. Stikkord så langt er altså: Priorite-ring og tålmodighet.

Metoden har vist seg å skape trygghet i gruppa og økt sjøltillit hos den enkelte. F.eks. er pr. i dag 5 av jentene tillits-valgte, hvorav 3 heilt klart sier at det ikke hadde vært mulig uten KF.

Jeg tror denne modellen er nødvendig. Jeg har besøkt grupper/snakka med ørten folk som nettopp opplever at de har kjørt seg tomme på å skulle jobbe med saker de har opplevd å få tredd ned over hodene sentralt fra. Metoden sier ikkeat en ikke også skal jobbe med sentralt prioriter-te saker. Sjølsagt må en det, men ofte viser det seg at jentenes interesse-områder er sammenfallende med sentralt prioriter-te saker, men at folk ved denne metoden opplever å ha styringa sjøl, bli til-lagt ansvar samt at deres erfaring betyr noe.

En supplerende metode for å styrke gruppa er utvikla av OU. Den retter seg

FRAM KAMERATER

særlig mot grupper som får inn nye folk, men er svært brukandes i oppstarting av nye grupper og.

1. TID TIL PRESENTASJON PÅ HVERT MØTE.

Presenter ikke bare harde facts (navn, medlem så og så lenge, gift/skilt, 3 barn), men vis også personlige sider. F.eks.:

1. Presentasjon ved å fortelle om ting jeg har gjort bra siste uke

2. Hvorfor det er fint for gruppa at nettopp jeg er med

3. Fortelle om en ting jeg er flink til og en ting jeg ikke tør

4. Ta runde på hvorfor folk vil være med i gruppe, hva ønsker de av gruppa, hva de sjøl er opptatt av og kan bidra med

Sånne presentasjoner viser f.eks. at også flinke jenter strever med å oppvurdere seg sjøl.

2. KLARGJØRE GRUPPAS ARBEIDSFORM OG AKTIVITET.

Diskutere seg fram til temamøter, ansvarsfordeling, tillate at noen vil være mindre aktive!!!!

(Spør gjerne stille jenter hvordan de vil at gruppa / ordstyrer skal forholde seg til dem. Synes de det er vanskelig å be om ordet, men lett å si noe på runder, eller får de hetta av runder? Vil de være "svamper" som i en periode er mest opptatt av å lytte og lære?)

3. LAG ORDEN I GRUPPA.

Velg et gruppeestyre. Legg planer (års/halvårs). Velg kontaktperson til KF sentralt og til lokalt AU.

4. FØR PROTOKOLL.

Referat bør kunne sendes ut, sånn at folk som går glipp av møter/ikke vil være særlig aktive, kan henge med på hva som

skjer. En kan lage system på det økonomiske, f.eks. fast referatavgift, til dekning av porto og kopi-utgifter.

5. STRUKTURER MØTENE.

Forslag:

Presentasjonsrunde (god tid)

Styret har ordet

Hovedtema

Planer og eventuelt

Noen grupper setter av tid før eller etter møtene til "tullprat", arrangerer fester o.l. for å styrke gruppa/øke tryggheten. Noen har det de kaller "ytring" fra en av jentene, etter hovedtema. Denne skal dreie seg om noe hun er sint, irritert, spørrende eller glad for som angår kvinneproblematikk. Ikke langt og ambisiøst. Kan lages av flere sammen eller sakses fra avisene. Bidrar til en mer personlig stil i gruppa.

6. IKKE INTELLEKTUALISER DISKUSJONEN.

Tema bør vinkles personlig og ikke bare være intellektuelt flinkt. Presenteres sånn at også nye, uerfarne jenter kan henge med. Det er ikke snakk om å senke de kvinnepolitiske innholdet, men vinkle det sånn at alles erfaringer blir nyttige.

7. DEL GRUPPA HVIS DET ER MANGE TILSTED PÅ MØTENE.

Mange ramler av lasset hvis det er flere enn 7-8 tilstede. Ta gruppediskusjon.

8. TA FØLGE TIL MØTENE.

Nye jenter bør taes følge med til møter, og ordstyrer må være spesielt oppmerksom på å gi nye jenter ordet.

9. STUDIESIRKEL.

Start gjerne gruppeoppbyg-

FRAM KAMERATER

ging med en studiesirkel.
(Gir også penger i kassa.)
Alle nye Kfere bør få tilbud om sirkel.

* Tålmodighet.
Delmål. Langsiktig jobbing.

10. KARTLEGG MØTEHYPPIGHET.

Finn gjerne fram til en fast møtedag, f.eks. en gang pr. måned, slik at møtene blir rutine og holdes i fast rytme. Det sikrer bedre kontinuitet.

Og: Hjelp til gruppeoppstart kan ligge utenfor AU. Husk at KF OU har folk som kan påta seg å holde innledninger om organisering på f.eks. første gruppemøte.

11. ØKONOMI.

Innfør lokalkontingent til dekning av andre organisatoriske utgifter (porto, telefon osv.).

Altså: Oppbygginga av gruppene må bygge på følgende bein:

* Ledelse
(bl.a. valg av gruppestyre. Partijenter må, hvis mulig, prioritere denne oppgaven.)

* Gruppeoppbygging som sikrer den enkeltes utvikling.

* Planlegging.
Årsmøte og årsmelding, evaluering.

HEL FRONT.

Det som er sagt under gruppeoppbygging, skaper inntrykk av at gruppene skal være sjølstyrte. Det skal de. De skal kunne ta egne initiativ i h.h.t. aktuelle saker der de bor eller jobber (f.eks. pornokamp, påne møter, stand osv.). Men for at de ikke skal bli frittflytende satelitter, blir AU / styrets oppgave i stor grad å skape heilheten i fronten. F.eks. kan AU/styret ta grep om en modell som sikter på fra 2-4 møter pr. år. Dette kan enten være større medlemsmøter for heile fronten, eller åpne møter. Dette både for å samle fronten, og for å spre politikken. AU/styret

FRAM KAMERATER

skal nødvendigvis ikke arrangere sånne møter aleine, men kan ta grep om f.eks. det praktiske, mobilisering osv., mens en av gruppene får ansvaret for det politiske innholdet, innledninger osv. Dette kan sikre kommunikasjon mellom styret/AU og gruppene, og på omgang gi gruppene større oppgaver, samt at gruppa lærer å fungere som støttegrupper for den/de som skal ha innledninger.

DE GRUPPELØSE SOM VIL JOBBE MED ENKELTSAKER.

Gruppene må prioriteres, men en plan kan inkorporere en metode for hvordan de gruppeløse kan ivaretaes. Med utgangspunkt i innhenta info om hva disse ønsker kan det f.eks. lages ei liste som danner utgangspunkt for et nettverk. Dukker det opp enkeltsaker, aksjoner o.l. som må prioriteres og jobbes med, tar 1 (eller 2) fra AU/styret (med spesielt ansvar for nettverket) kontakt med ei på lista, som får navn på andre som vil jobbe med det samme, og de kan kon-

soludere seg egne grupper folk med særinteresser og temagrupper kan også komme inn i bildet her - stå på nettverkslista - ha liste over gruppeløse med særinteresser innafor deres arbeidsfelt.

De gruppeløse kan også få andre oppgaver: f.eks. som kommisjonær for Kvinnejournalen (trenger ikke være mange nummer på hver), eventuelt landsmøtearbeid, arbeid i forbindelse med arrangement av møter. De kan også få innkalling til gruppemøte i nærmeste bydelsgruppe eller temagruppe og få ansvar for f.eks. å lage avisinnlegg ut fra temaer de er spesielt opptatt av og har greie på.

PARTIJENTENE.

Der hvor det er mulig bør minst ei av jentene få KF som hovedoppgave. Den oppgaven skal ikke komme i tillegg til andre oppgaver, men være eventuelt eneste hovedoppgave. Laget er nødt til å diskutere en prioritering i forhold til dette, og eventuelt omprioritere andre saker.

Dette er en viktig politisk kamp! Lagsmøtene må også oppprioritere KF ved å konkret sette KF på dagsorden. Laget vårt har f.eks. et fast "kort-om" punkt, hvor bl.a. KF taes opp. Oppstår det motsigelser på prioriteringa (og det gjør det ganske sikkert), mener jeg at laget skal avsette et eget lagsmøte til innledning og diskusjon om KFs politiske betydning og prioritering.

KU'S ROLLE.

I dette ser jeg KU som et rådgivende organ, og en støttespiller og støttegruppe for de partientene som skal jobbe med KF. Det

bør også være KUs oppgave å utarbeide innledninger om KF-prioritering til bruk i eventuelle lagsdiskusjoner.

Til slutt: Et annet problem synes å være: hvordan få partientene til å se viktigheten av en særegen kvinneorganisering / oppleve at KF-arbeid er viktig, gøy og utviklende? Det er også en diskusjon som trengs, og de partientene som har andre erfaringer eller motforestillinger er nødt til å komme på banen med sitt, sånn at vi får motsigelsene på bordet og får diskutert dem. Kom igjen!

Marit

FRAM KAMERATER

Det er plass til flere innlegg. Her kunne f.eks. det stått en valgoppsummering.

OKTOBER
REVOLUSJONEN
70 AR

Stort åpent møte

søndag 8. november

tale av Jon Michelet

Følg med i klassekampens åfærd i vitemeromprogram og om allkulturen og t
.dets godi

**Тов. Ленин ОЧИЩАЕТ
ЗЕМЛЮ ОТ НЕЧИСТИ.**

Møter i

Prinsensgt. 14

høsten 1987

Tirsdag 17/11

Gjeldskrisa 5 år etter. Hvor går den 3. verden. Innledning ved Peder M. L. [redacted] øl. Dette vil være en forberedelse til 3. verdenkonferansen i Oslo 5. og 6. desember.

Tirsdag 24/11

Kvinner i mannsyrker - kvinner i kvinneyrker. Innledning ved Marion P. [redacted] er og ei fra KIM.

Tirsdag 8/12

Miljøkatastrofen (tilfelle ikke bestemt ennå). Innledning ved Pål St. [redacted] n.